

Amsterdam, 25 november 2021

Geachte Kamerleden,

Graag bieden wij u via deze weg het [rapport](#) *Goed voorbeeld doet volgen? Onderzoek naar aandacht voor verantwoorde waardeketens in overheidsaanbestedingen* aan. Het rapport is vandaag verschenen en kreeg ook aandacht in dagblad Trouw.¹ Wij hopen dat u tijdens het Commissiedebat Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO) op 2 december ruimte ziet om het kabinet te vragen om in de aangekondigde Uitvoeringsagenda voor de Internationale Sociale Voorwaarden (ISV) de ambities voor verantwoord inkopen te verhogen.²

Jaarlijks besteedt de Rijksoverheid 17 miljard euro aan de inkoop van producten en diensten. Een belangrijk deel van deze inkoop vindt plaats in sectoren met ernstige risico's op mensenrechtenschendingen en milieuschade in waardeketens, zoals catering, bedrijfskleding en elektronica. Volgens de UN Guiding Principles on Business Human Rights (UNGPs), die Nederland onderschrijft, hebben overheden de verantwoordelijkheid om via hun inkoopbeleid bij te dragen aan het beschermen van mensenrechten in waardeketens. Ook vraagt Duurzaam Ontwikkelingsdoel (SDG) 12.7 overheden expliciet om duurzaam inkopen te bevorderen.

Recent bleek dat zonnepanelen die zijn aangekocht door gemeenten en provincies op grote schaal worden vervaardigd met [dwangarbeid door Oeigoeren](#) in China en dat de overheid [medische handschoenen](#) inkocht die onder erbarmelijke omstandigheden worden geproduceerd in Maleisië. Uit het onderzoek van het MVO Platform blijkt dat het inkoopbeleid van de Rijksoverheid nog altijd onvoldoende bijdraagt aan het bevorderen van maatschappelijk verantwoord ondernemen door bedrijven in wereldwijde waardeketens:

- **Slechts in tien procent van de onderzochte aanbestedingen van de Rijksoverheid is serieus rekening gehouden met verantwoorde ketens** door het ambitieus toepassen van de ISV in aanbestedingen.
- **Een groot deel van de aanbestedingen in hoogrisicosectoren valt buiten het ISV-beleid.** De huidige verplichting om voorwaarden te stellen voor verantwoorde ketens blijkt in de praktijk slechts van toepassing op een zeer klein deel van de aanbestedingen. Voorbeelden van aanbestedingen waarvoor toepassing van de ISV niet is verplicht zijn de aankoop van bedrijfskleding door ministeries of uitvoeringsinstanties, bloemen door Rijkswaterstaat en koffie en thee door de Raad van State.
- Er is onvoldoende kennis en ambitie bij de toepassing van de ISV door de Rijksoverheid: bij zeventig procent van de onderzochte aanbestedingen zijn de ISV **bepikt** of zelfs **onjuist toegepast**. Zo zijn bij veertig procent van de aanbestedingen teksten foutief gekopieerd, waardoor het onduidelijk is welke eisen worden gesteld aan bedrijven.
- De overheid geeft **weinig prioriteit aan bedrijven die al verantwoord ondernemen** en stappen hebben gezet om mensenrechtenschendingen en milieuschade aan te pakken en te voorkomen. Er wordt voornamelijk gekeken naar (papier) ambities en te weinig naar al geleverde prestaties bij de toepassing van due diligence.

Het is van groot belang dat de overheid het inkoopbeleid verbetert, als onderdeel van de 'doordachte mix' van bindende en vrijwillige beleidsmaatregelen waarmee het kabinet maatschappelijk verantwoord ondernemen bevordert. Goede voorbeelden van aanbestedingen waarin de overheid op grondige en ambitieuze wijze werkt aan het bevorderen van verantwoorde waardeketens, bijvoorbeeld van Rijkswaterstaat (catering) en

de Belastingdienst (datacentrum), laten zien dat het kan. Het MVO Platform doet daarom een aantal aanbevelingen:

- ➔ **Zorg voor structurele aandacht voor verantwoorde ketens in aanbestedingen.**
 - Verplicht toepassing van de ISV voor alle aanbestedingen van de Rijksoverheid in alle hoogrisicosectoren.
 - Verplicht toepassing van de ISV in het gehele aanbestedingsproces, inclusief selectie en gunning. Zorg ervoor dat bedrijven niet alleen op hun ambities worden beoordeeld, maar juist ook op reeds geïmplementeerd beleid en aantoonbare ervaring met de naleving van de OESO-richtlijnen.

- ➔ **Geef als Rijksoverheid het goede voorbeeld.**
 - Alle aanbestedende diensten van de Rijksoverheid, waaronder ministeries, bestuursorganen en uitvoeringsorganisaties, dienen het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)³ te ondertekenen en de ISV op te nemen in hun actieplannen, met heldere en meetbare doelen.
 - De Rijksoverheid dient jaarlijks concreet en transparant te rapporteren over de toepassing van de ISV en de uitvoering in de praktijk.

- ➔ **Bied steun aan inkopers.**
 - De Rijksoverheid dient inkopers structurele ondersteuning te bieden door de oprichting van een Team Internationale Sociale Voorwaarden Overheidsinkoop. Voor dit team dient voldoende en structureel budget beschikbaar te zijn.⁴
 - Betrek de kennis van maatschappelijke organisaties en vakbonden over hoe om te gaan met risico's op mensenrechtenschendingen en milieuschade in ketens bij relevante aanbestedingen.

Politieke aandacht is van groot belang om ervoor te zorgen dat het kabinet ambitieuze, concrete maatregelen opneemt in deze agenda. Wij hopen daarom dat u ruimte ziet om tijdens het Commissiedebat IMVO de minister te vragen met bovenstaande aanbevelingen aan de slag te gaan in de aangekondigde uitvoeringsagenda ISV.

Uiteraard zijn wij bereikbaar voor een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

David Ollivier de Leth
06-12162559

Het werk van het MVO Platform op dit onderwerp is tot stand gekomen met steun van CNV Internationaal, Fair Wear Foundation, Fairtrade Nederland, FNV, MondiaalFNV en de leden van de alliantie 'Work, No Child's Business' (Stop Kinderarbeid (vertegenwoordigd door Arisa), Save the Children en UNICEF).

¹ [Trouw](#), 25 november 2021.

² Het kabinet heeft [aangekondigd](#) voor het einde van 2021 deze Uitvoeringsagenda naar de Kamer te sturen.

³ Met het [Manifest MVI](#) maken overheidspartijen op nationaal en decentraal niveau vrijwillige afspraken om werk te maken van Maatschappelijk Verantwoord Inkoop, bijvoorbeeld door het opstellen van een actieplan.

⁴ Deze financiering wordt momenteel gedeeld tussen de begrotingen Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, volgens het [verslag](#) feitelijke vragen en antwoorden over de BuHaOS-begroting 2022 (vraag 108).